

Залібовська – Ільніцька З.В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри соціальних технологій,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА: СІМЕЙНЕ НАСИЛЬСТВО

Сімейне насильство є актуальною проблемою в Україні. Згідно зі статистикою, у 2017 році поліція зареєструвала майже 60 тисяч заяв і повідомлень, пов'язаних із насильством у сім'ї. Потерпілими від злочинних посягань визнані майже 77 тисяч жінок, що становить 38% від загальної кількості жертв насильства.

Без розв'язання цього питання неможливо створити сприятливі умови для реалізації принципу рівних прав, свобод і можливостей для жінок і чоловіків, задоволення потреб дитини.

Міністерство соціальної політики відіграє роль спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань запобігання насильству в сім'ї та жорсткому поводженню з дітьми [4].

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2017) визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства [2].

У розділі 1 «Загальні положення», стаття 1 – роз'яснюється зміст понять «дитина-кривдник»; «дитина, яка постраждала від домашнього насильства (далі – постраждала дитина)», «домашнє насильство» – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що відбувається в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь; «економічне

насильство», «запобігання домашньому насильству», «кривдник», «оцінка ризиків», «програма для кривдника», «програма для постраждалої особи», «протидія домашньому насильству»; «профілактичний облік»; «психологічне насильство»; «сексуальне насильство», «фізичне насильство», «терміновий заборонний припис стосовно кривдника» [2].

Новими є дефініції «терміновий заборонний припис стосовно кривдника» – спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства; У Законі трактується поняття «обмежувальний припис стосовно кривдника» як «встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи; «особа, яка постраждала від домашнього насильства (далі - постраждала особа)» [1;2].

У Розділі V «Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству» стаття 24 визначає спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству (терміновий заборонний припис стосовно кривдника; обмежувальний припис стосовно кривдника; взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи; направлення кривдника на проходження програми для кривдників) та ін. [2].

Жінка, яка постраждала від насилля (жертва насилля, клієнт, отримувач соціальних послуг), виділяє найбільші цінності: сім'ю як найголовніше; дітей, задля чого вона живе; успіх партнера.

Завжди вона йде на ризик та самопожертву заради близьких, зокрема дітей; догоджаючи чоловікові, вірить у можливість уникнення сімейних конфліктів.

Зазначимо, що необізнаність щодо прав людини та неготовність їх відстоювати спостерігається у жертв насилля.

У них відсутні уміння самостійно мислити (легко підпадають під вплив іншої особи), уміння чітко висловлювати точки зору, спостерігається невміння

асимілювати інформацію, що одержує, в контексті своєї власної долі, брак знань щодо Міжнародного законодавства та Законодавства України, брак досвіду та вмінь приймати рішення [4].

Занижена самооцінка щодо здатності самостійно знайти вихід в скрутній ситуації (наслідок тоталітарної моделі виховання, насильства в родині, де виховувалася жертва). Образа на життя, що склалося так напружено і не справедливо – постійно супроводжує жертву насилля.

Часто жінки перебувають у ситуації економічної та емоційної залежності у стосунках з чоловіком і змушені терпіти негативне ставлення та миритися з насильницькою поведінкою чоловіка.

Зазначимо, науковці узагальнюють стратегії подолання насильства щодо жінок перебувають у наступних площинах: врахування потреб потерпілої, зміна традиційних суспільних цінностей, які виправдовують насильницьке ставлення до жінки, надання допомоги потерпілим, забезпечення захисту їх прав і покарання винних. У контексті надання допомоги жінкам, які пережили насильство, важливою складовою є забезпечення їх комплексної реабілітації для відновлення соціальних функцій, морального, фізичного та психічного стану, корегування поведінки та формування досвіду нових стосунків без насильства. Реабілітаційні заходи мають поєднуватися з наданням необхідної підтримки, допомоги, кризового втручання, співпраці з членами сім'ї і оточенням щодо подолання проблем, які викликають кризову ситуацію із використанням різноманітних за змістом, терміном надання і формою соціальних послуг тощо[3].

Отже, вирішення проблеми можливе за умови підвищення рівня обізнаності громадян щодо законодавчої бази, проведення відповідних заходів фахівцями соціальної сфери, відповідального ставлення членів родин до виконання своїх обов'язків щодо задоволення потреб дитини.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К.–Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.

2. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству.»(Останнє оновлення 07.12.2017) Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua>> [дата звернення 8.04.2018]

3. Комплексна Програма корекційної роботи з чоловіками, які вчиняють К 63 насильство або належать до групи ризику щодо його вчинення: інформаційно-методичні матеріали / за заг. ред. Бондаровської В. М., Журавель Т. В., Пилипас Ю. В. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 284 с.

4. Комплексна Програма корекційно-реабілітаційної роботи з дівчатами (14-18 років) та жінками, які пережили насильство або належать до групи ризику: інформаційно-методичні матеріали / Бондаровська В. М. та ін. ; за заг. ред. Бондаровської В. М., Журавель Т. В., Пилипас Ю. В. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 528 с.